

Julius Klejdus: Ptačí sezona

Zájem o ptáky je u nás podobně jako jinde v Evropě, zejména v Anglii a Německu, poměrně častým zaměřením mezi laickými kruhy zájemců o přírodu a ochranářů. Proto i potřebná populární literatura o této skupině je v České republice dosti bohatá a především z titulů vyšlých v posledních desetiletích je z čeho si vybrat. Nicméně převážně jde pouze o určovací klíče různé úrovně a záběru z ruky našich profesionálních popularizátorů zoologie, případně o podobné příručky v překladech zahraničních titulů. Jen výjimečně se na trhu objeví volnější povídání o ptácích v naší přírodě, jejichž autory jsou zaujatí a odborně dokonale vybavení laičtí ornitologové, označovaní nejčastěji trochu pejorativně jako „ptáčkáři“. A to je právě případ publikace Ptačí sezona vydané v r. 2011 s podporou nakladatelství Centa v Brně. Jde o rozsáhlejší knihu s množstvím fotografií na 350 stranách křídového papíru, která kromě zasvěceného textu nabízí přes 1 000 kvalitních barevných snímků běžných i vzácných druhů ptáků v jejich přírodním prostředí. Autorem je známý jihomoravský ornitolog MVDr. Julius Klejdus (publikuje také pravidelně v Živě), který podává čtenářům zprávu o svých dlouholetých zkušenostech s pozorováním a zejména fotografováním ptáků v méně známé západní části jihomoravské krajiny. Jde sice jen o nevelkou přírodní oblast Znojemska, Břeclavska a Brněnska, ale popisované skutečnosti jsou z valné části platné i obecněji a mohou zaujmout a poučit každého zájemce o tuto problematiku, hlavně pak začínající ptáčkáře, kteří tu najdou přístupný návod k vlastnímu poznávání ptáků v přírodě.

Publikace má trefný název a pro pořádek je text seřazen do kapitol podle ročních období od jara do zimy, s úvodní kapitolou

seznamující s obecným chováním ptáků v průběhu roku. Je to tedy zajímavý soubor autorových poznatků, které získal během let ve své známé krajině a nyní je sděluje ve shrnujících souvislostech a s bohatým obrazovým doprovodem, což je pro podobně zaměřené zájemce a následovníky zcela nenahraditelné a potřebné.

Jak jsem uvedl výše, hodnotu této publikace zvyšují především fotografie, z nichž mnohé jsou zcela unikátní a ukazují i řadu vzácných druhů přímo v přírodě. Text je vlastně často jen doprovodem k vjemům získaným v prvním sledu obrazem. Už v tomto výběru ptačích pohledů je patrné autorovo zaměření na některé atraktivní zástupce, jimž se zvláště věnoval a které jsou pro jeho krajinu typické. Jde zejména o druhy z okolí vod, z nich především

husy velké, bukač velký, bukáček malý, různé druhy kachen a potápek, nebo drobní ptáci rákosin, např. sýkořice vousaté, rákosníci, rovněž málo známí moudivláčci lužní a další. Pozornost však také věnuje našim dravcům, jejichž spektrum je ve výběru fotografií rovněž velmi pestré. Taktéž dovedl přiblížit obrazem i textem zajímavé druhy, které přežívají v kaňonovitých skalnatých údolích moravských řek, jako jsou sovy, případně přistěhovalce z jihu (např. vluhu pestrá) a bohatý soubor zimních hostů, tedy pohled do období, které skýtá v jihomoravské zemědělské krajině a kolem vod rovněž pestré zážitky. Ostatně nemusí jít vždy o druhy vzácné, také docela běžní ptáci kolem nás jsou představeni velmi neotřelými pohledy, které zaujmou i zkušenějšího pozorovatele přírody. Celkem je v knize zachyceno 161 druhů ptáků, což je opravdu počet v podobných českých publikacích sotva dosažitelný.

Obsah knihy je didakticky dobře sestaven – po obecném úvodu hlavní obsah patří životu jednotlivých druhů ve všech sezonách roku a zároveň v pěti hlavních biotopech, které se ve sledované oblasti vyskytují. Je navíc cenným dokumentem o stavu a vývoji druhového složení jihomoravské ornitofauny v několika posledních desetiletích. Kromě běžných druhů jsou uvedeni i mnozí přistěhovalci z posledních let (např. strakapoud jižní, jeřáb popelavý, některé druhy husí) a kromě toho možná i poslední svědectví o přítomnosti památných druhů, jako byl drop velký, dytík úhorní a další.

Autor použil kromě snímků ptáků v jejich prostředí i méně obvyklé fotomontáže, kterými chtěl umocnit dokonalou představu čtenářů. Jako staromilec ovšem nejsem příznivcem počítačových experimentů, protože jsem toho názoru, že ptáci jsou dostatečně estetičtí a názorní i bez takového eskamotérství. Stejně tak mi nevyhovují ani fotomontáže snímků proložené navíc textem (např. str. 61, 63 atd.), ale to jsou spíš výjimky. Mohu se však mýlit, možná právě tento způsob prezentace bude současně počítačové generaci vyhovovat.

Nicméně ani má poznámka nemění nic na faktu, že se veřejnosti dostává do ruky publikace, která potěší zasvěcené a přitáhne k zájmu o naši přírodu i další, zejména mladou generaci. I když je kniha koncipována jako pohled do svérázné jihomoravské přírody a neměla by tedy chybět v knihovně žádného místního přírodníka, má mnohem širší dopad a ocení ji určitě také ptáčkáři z jiných oblastí Čech a Moravy.

Vydal J. Klejdus ve spolupráci s nakladatelstvím Centa, Brno 2011 348 str. Cena neuvedena, v internetové distribuci od 417 Kč

1

1 Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*) hnízdí v popisované oblasti v posledních letech pravidelně. Jeho hnízdění se váže na více či méně rozlehlé lužní porosty.
2 Bukáček malý (*Ixobrychus minutus*) zde hnízdí pouze na některých lokalitách a poměrně vzácně, jeho početnost bývá v jednotlivých letech dosti proměnlivá. Snímky J. Klejduse